

Thomas Farnell: završnikomentar

Diskusije na skupu su se usredotočile primarno na probleme i konflikte unutar binarnog sustava. Kao drugi pristup diskusiji, g. Farnell je htio dati zaključak koji bi naglasio ono što vidi kao pozitivne aspekte trenutačne situacije i prilike koje vidi za daljnji razvoj sektora stručnih studija:

- Podaci o socioekonomskom statusu, demografskim karakteristikama i uvjetima studiranja studenata stručnih studija ukazuju na „problem“ u sustavu, zbog težih uvjeta studiranja tih studenata. I sigurno se taj problem mora adresirati, u smislu pružanje adekvatne potpore ranjivim studentima (sukladno, među ostalima, preporukama ACCESS projekta za sustav studentskog standarda). Međutim, drugi način na koji se taj podatak može protumačiti jest da stručni studiji igraju ključnu i pozitivnu ulogu u proširivanju sudjelovanja u visokom obrazovanju u Hrvatskoj za skupine koje inače ne bi upisale visoko obrazovanje.
- Podaci o slabijim obrazovnim rezultatima studenata koji upišu stručne studije su se spomenuli uz aludiranje da su pokazatelj manje kvalitetnih studenata kod stručnih studija. Ali mora li se zaista tako i gledati? Zar ne možemo isti podatak tumačiti kao pokazatelj koliko je važno da postoje institucije koje su u mogućnosti najbolje iskoristiti i razviti potencijale onih koji su željni nastaviti obrazovanje, ali koje imaju u tome poteškoća i ne mogu ostvariti izvrsne rezultate (i to upravo kao rezultat društvenih nejednakosti). Subjektivna ocjena da su takvi studenti „manje kvalitetni“ ne uzima u obzir
 - da su najvažniji ishodi učenja, ne ocjene
 - da osobe imaju potencijal za daljnji razvoj tijekom studija
 - da za same ocjene ne reflektiraju znatno veći trud koji studenti iz ranjivih skupina moraju uložiti da bi postigli određenu ocjenu u odnosu na studente koji imaju veće resurse i podršku.
- Vezano uz demografske trendove, na skupu se nekoliko puta govorilo o padu će broj visokoobrazovanog stanovništva početi padati u sljedećih nekoliko godina zbog pada broja djece školske dobi. No na taj izazov se upravo može odgovoriti kroz mјere koje su usko vezane uz socijalnu dimenziju visokog obrazovanja: povećanje pristupa obrazovanju za netradicionalne skupine studenata (studenti zrelije dobi, podzastupljene skupine) i pružanje diversificiranih programa (npr. i cjeloživotnog učenja) kako bi se nadomjestio pad broja tradicionalnih studenata. Očito je da tu priliku mogu najbolje iskoristiti upravo stručni studiji, koji su znatno privlačniji za netradicionalne studente nego sveučilišni studiji.

Budući da je broj studenata stručnih studija znatno rastao od 1990-ih godina (i to znatno brže nego sektor sveučilišnih studija), ovaj nepovoljan demografski trend možda daje sektoru još i daljnji prostor rasta u Hrvatskoj.

- Na kraju postavilo se pitanje o tome postoji li analiza javne percepcije (osobito percepcije poslodavaca) stručnih studija i vrijednosti njihovih kvalifikacija na tržištu rada u smislu zapošljivosti diplomanata i njihovih primanja u usporedbi s diplomantima sveučilišnih studija. Jer bi to bio mogući pokazatelj kvalitete diplomanata (ali i pokazatelj mogućih nejednakosti ukoliko bi podaci znatno varirali). Nažalost, odgovor je bio da ne postoji takva nacionalna studija (samo manja studija na malom uzorku).